

МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ

**НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ
МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ
ПРАВ ЛЮДИНИ**

Тези доповідей
Всеукраїнського круглого столу

(м. Харків, 20 квітня 2016 р.)

Харків 2016

УДК 342.7(477)+341.231.14
ББК 67.9(4УКР)300.32+67.511.3
НЗ5

Оргкомітет конференції:

Головко О. М. – перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ (голова);
Марчук М. І. – завідувач кафедри конституційного та міжнародного права факультету № 4 (кіберполіції) ХНУВС (заступник голови);
Радченко О. І. – доцент кафедри конституційного та міжнародного права факультету № 4 (кіберполіції) ХНУВС (секретар);
Мірошніченко О. С. – начальник відділу організації наукової роботи ХНУВС;
Полховський О. М. – начальник інформаційно-технічного відділу ХНУВС;
Процких Т. О. – директор загальної бібліотеки ХНУВС;
Тарасенко В. М. – начальник відділу організації служби ХНУВС;
Щербакова І. В. – начальник відділу зв'язків з громадськістю ХНУВС.

*Друкується за рішенням оргкомітету
відповідно до доручення ХНУВС від 22.02.2016 № 16.*

НЗ5 **Національні та міжнародні механізми захисту прав людини : тези доп. Всеукр. круглого столу (м. Харків, 20 квіт. 2016 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2016. – 216 с.**

Збірник склали тези наукових доповідей учасників всеукраїнського круглого столу, присвяченого проблемам захисту прав і свобод людини.

Для науковців, правоохоронців-практиків, слухачів, курсантів та студентів юридичних вузів.

УДК 342.7(477)+341.231.14
ББК 67.9(4УКР)300.32+67.511.3

*Матеріали викладені в авторській редакції з незначними
коректорськими правками.*

© Харківський національний університет внутрішніх справ, 2016

ЗМІСТ

Сокурєнко В. В.	
Права людини як фундаментальна цінність.....	7
Головко О. М.	
Гідність людини як моральна основа її прав	10
Бандурка О. М.	
Політичні партії як інститути громадянського суспільства	12
Райнін І. Л.	
Розвиток системи охорони здоров'я населення як реалізація права громадян на здоров'я	15
Безналова О. І.	
Взаємодія України та Європейського Союзу у сфері захисту прав людини..	18
Боняк В. О.	
Реальність прав, свобод, обов'язків, людини і громадянина як принцип діяльності органів охорони правопорядку України	22
Зінченко О. В.	
Недоторканність майна громадян у конституціях африканських країн	26
Магновський І. Й.	
Гарантії прав і свобод людини та громадянина, їх сутність (теоретичне узагальнення).....	29
Мельник К. Ю.	
Право на працю: міжнародні стандарти та українська реальність.....	31
Музичук О. М.	
Забезпечення прав особи під час закінчення досудового розслідування	34
Пропєвич О. С., Пропєвич Т. М.	
Інститут омбудсмена в німецькій поліції як додатковий інструмент забезпечення прав і свобод окремих соціально вразливих категорій населення	37
Синявська О. Ю.	
До питання суб'єктивних публічних прав, свобод і законних інтересів приватних осіб в адміністративному праві	41
Сыроед Т. Л.	
Концепція гендерної проблематики в аспекте поддержания миру міжнародного мира и безопасности.....	45
Бакумов О. С.	
Активне виборче право та електоральна поведінка: досвід США	48
Бандурка А. С.	
Кримінальна відповідальність за порушення виборчих та референдних прав ..	50
Варуниц Л. Д.	
Конституційне правосуддя: досвід Канади	53
Вашук Ю. О.	
Захист прав людини – основний пріоритет відомчої правотворчої політики..	56
Войціховський А. В.	
Європейський механізм протидії торгівлі людьми	59
Галан В. О.	
Участь інституційної системи Європейського Союзу у сфері протидії дискримінації.....	62
Голубов А. Є.	
Забезпечення прав і свобод людини органами системи кримінальної юстиції України як пріоритет їх діяльності	65

Гринюк В. О.	
Розуміння обвинувачення у кримінальному процесі в розрізі додержання прав і свобод людини	68
Гришко Л. М.	
Зміст права на свободу думки і слова	71
Гудзь Л. В.	
Проблеми співвідношення норм міжнародного і національного виборчого законодавства України	73
Гудзь Т. І.	
Проблеми правового регулювання та забезпечення права на мирні зібрання в Україні	76
Даниленко А. В., Кочура О. О.	
Окремі аспекти реалізації положень засади національної мови у кримінальних провадженнях за участі німих, глухих і глухонімих	79
Каленіченко Л. І.	
Форми (класифікація) соціальної відповідальності	81
Кобзєва Т. А.	
Реалізація громадськими суб'єктами прав щодо управління фінансами	84
Колісник Т. В.	
Характеристика мандату ООН на проведення миротворчої місії	87
Коломісць Ю. М.	
Права людини як основа громадянського суспільства	90
Коломоєць Н. В.	
Система адміністративно-правового захисту прав дитини в Україні	93
Коровайко О. І.	
Реалізація міжнародних стандартів кримінального судочинства в судовому провадженні	95
Коцан І. Д.	
Історія експертно-криміналістичної служби органів внутрішніх справ на Черкащині	98
Криворучко Л. С.	
Актуальні питання дотримання прав людини в Україні протягом 2015–2016 років	101
Кучук А. М.	
Права людини: універсальні чи регіональні?	103
Лазарєв В. В.	
Основні підходи до розуміння поняття громадянства	106
Логвиненко І. А.	
Права і свободи людини в Українській державі (квітень–грудень 1918 року). 108	
Мандичев Д. В.	
Адміністративно-правові принципи діяльності господарських судів України у системі правозахисних гарантій	110
Марков В. В., Куцоласький Д. А.	
Принцип верховенства права як ціннісна складова захисту прав і свобод людини	113
Марчук М. І.	
Проблеми реалізації принципу релігійної нейтральності органів державної влади Республіки Польща	116
Мураховська Т. Є.	
Становлення галузі соціального права	119

Пампура М. В. Поняття та види функцій правосвідомості як елемента правозахисного механізму.....	123
Радченко О. І. Децентралізація та деконцентрація влади: співвідношення понять	126
Сапейко Л. В. Дотримання прав боржника під час накладення арешту на майно	128
Селюков В. С. Питання правового забезпечення проходження первинної професійної підготовки патрульною поліцією в Україні.....	130
Сергєєв А. А. Забезпечення прав людини в контексті реформування МВС.....	132
Слинько Д. В. Джерела процесуального права.....	135
Тітов Є. Б. Концепція відповідальності міжнародних організацій	138
Тітов І. Б. Теоретичні та практичні проблеми подвійного (множинного) громадянства.....	141
Устименко О. С. Загальна характеристика стандартів професійної поведінки працівників поліції в Англії та Уельсі.....	145
Федосова О. В. Правові основи забезпечення прав неповнолітнього у кримінальному провадженні	148
Філяніна Л. А. Захист свідків, потерпілих та інших осіб, які сприяють кримінальному судочинству під час судового розгляду.....	151
Аюпова Р. М. Господарські суди у національному механізмі захисту прав людини	154
Батраченко О. В. Удосконалення організаційно-штатної структури Національної поліції як суб'єкта забезпечення публічної безпеки і порядку	156
Больбіт Ю. Л. Державна фіскальна служба України у системі суб'єктів правоохоронної діяльності	159
Бурбика В. О. Характеристика взаємодії органів місцевого самоврядування з правоохоронними органами у розрізі додержання прав і свобод людини у правоохоронній діяльності	161
Волощук Я. О. Кіберполіція як запорука боротьби з порушеннями права людини на інформацію: міжнародний досвід та проблеми національного законодавства	164
Гільбурт А. М. Гуманістичні засади правової політики України.....	166
Грушевський В. А. Особливості забезпечення прав людини регіональними управліннями Державної фіскальної служби України	169

Дякова О. О.	
Правова культура поліцейського в контексті формування «європейської» правової системи України	171
Дьомін В. О.	
Запровадження інституту префектів як елемента проекту змін до Конституції щодо децентралізації	173
Євдокіменко С. А.	
Особливості здійснення військовими прокуратурами нагляду за додержанням і застосуванням законів у сфері оборонно-промислового комплексу	175
Ластович Д. М.	
Адміністративно-правовий статус поліції як суб'єкта захисту прав людини ..	178
Логвиненко Є. С.	
Права людини і громадянина у конституційних актах Української Центральної Ради	181
Михайлов М. Б.	
Безпосередня демократія як організаційно-правова основа взаємодії суспільства та держави	183
Михайлова Ю. О.	
Суддівське самоврядування як елемент механізму забезпечення права особи на незалежний суд	186
Мушья Є. Л.	
Національна стратегія України у сфері прав людини	188
Негодченко В. О.	
Діяльність Національної поліції України щодо реалізації державної інформаційної політики	190
Носіков Д. М.	
До питання про фіскальні права особи	193
Орлова О. Ю.	
Безумовний основний дохід як механізм реалізації достатнього життєвого рівня	195
Пшипнік О. В.	
Захист прав і свобод людини як пріоритет протидії економічній злочинності (адміністративно-правовий аспект)	198
Рупова В. В.	
Місце та особливості господарських судів у правоохоронній системі України	200
Сагун А. В.	
Забезпечення законності службової діяльності в судовій системі: уточнення термінології	203
Соловей Н. С.	
Комунальна власність в Україні як право територіальної громади на власність	206
Субота С. І.	
Форми і принципи взаємодії поліції та громадянського суспільства	208
Шатерніков М. І.	
Адміністративні повноваження господарських судів у системі національного правозахисного механізму	210
Южека Р. С.	
Взаємна обізнаність наречених про стан здоров'я за сімейним законодавством України	212

УДК 342.72

Валерій Васильович СОКУРЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

ректор Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ЦІННІСТЬ

Українське суспільство та держава на сучасному етапі свого розвитку характеризуються прагненням забезпечити максимальну реалізацію прав і свобод людини та громадянина, створити повноцінне громадянське суспільство. Очевидно, що в цьому контексті правам людини в Україні приділяється значна увага, однак недостатньо досліджень, в яких би права людини осмислювалися системно, із залученням філософсько-правового інструментарію та методології. У зв'язку з цим загострюється актуальність дослідження прав людини як фундаментальної суспільної цінності.

Еволюційні тенденції в будь-якому суспільстві та державі залежать від того, які цінності є найбільш поширеними серед населення, які моральні ідеали та уявлення покладаються в їх основу. Слід звернути увагу на той факт, що суспільна мораль є похідною від звичаїв і традицій, пануючих у певному суспільстві, але при цьому вона виходить також із системи норм і правил поведінки, що встановлюються й гарантуються державою. Саме моральні принципи суспільства є тим взірцем, на який орієнтуються цінності окремих індивідів та їх колективів.

У суспільстві, яке як найважливішу соціальну цінність сприймає людину, її внутрішню свободу та права як прояв цієї свободи, формується імперативний посил до держави та її інституцій щодо визнання, дотримання та захисту прав і свобод людини та громадянина. Цей посил поступово трансформується в обов'язок держави і передбачає створення та реалізацію ефективно діючих механізмів правового захисту від будь-яких порушень і неправомірних обмежень, у тому числі таких, що виходять від самої держави, її органів та посадових осіб, а також відновлення порушених прав і свобод.

Разом із тим, забезпечення прав людини залежить не тільки від правильно налаштованих державних механізмів та процедур, а й від факторів морального, культурного характеру. Тому на ситуацію, пов'язану з проблемами реалізації прав людини, впливає і моральний стан суспільства, що втратило старі орієнтири та не отримало нових, а також рівень культури населення. Саме такий стан речей вказує на трансформаційний характер суспільства, яке

проект Закону України за № 2646-І «Про свободу мирних зібрань» 2007 р., який представники громадськості назвали Законом «Про Несвободу мирних зібрань». Результатом конструктивної критики стало відкликання вказаного законопроекту 15 червня 2007 р. Слід зазначити, що за багатьма параметрами він поступався законопроектам, зазначеним вище, які були відхилені парламентом.

Однією з поданих на розгляд парламенту законодавчих ініціатив, був проект Закону України «Про порядок організації і проведення мирних заходів» (№ 2450 від 06 травня 2008 р.), який був розроблений з урахуванням результатів громадського обговорення проекту Закону України і прийнятий в першому читанні. Останньою законодавчою ініціативою став проект Закону «Про свободу мирних зібрань» № 2508а від 04 липня 2013 р. Оцінюючи в цілому зміст даного законопроекту, у висновку Головного науково-експертного управління було зазначено, що в проекті пропонується достатньо ефективний механізм реалізації права на мирні зібрання. Однак проект не позбавлений недоліків, а тому за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Таким чином, усі аналізовані проекти законів були далекими від досконалості, при цьому вказані недоліки попередніх проектів не враховувалися в подальшому.

Отже, можемо констатувати, що на сьогоднішній день вітчизняна нормативно-правова база, що регулює право на мирні зібрання, є неповною та недосконалою, що призводить до виникнення певних труднощів у реалізації цього права. За часів незалежності, незважаючи на численні законодавчі ініціативи, в Україні не було прийнято закону, який би визначав механізм реалізації передбаченого ст. 39 Конституції України права свободи мирних зібрань.

В умовах відсутності національного законодавства, яке регулює порядок здійснення права на мирне зібрання, національним судам слід було б використати практику Європейського суду з прав людини, яка у цих справах досить чітка і послідовна. Тим більше, що Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» прямо зобов'язує суди використовувати практику Європейського суду як джерело права.

Одержано 04.04.2016

УДК 343.13

Анастасія Володимирівна ДАНИЛЕНКО,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

факультету № 1 (слідства)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Олександра Олександрівна КОЧУРА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

факультету № 1 (слідства)

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА УЧАСТІ НІМИХ, ГЛУХИХ І ГЛУХОНІМИХ

Досудове розслідування та судовий розгляд кримінальних проваджень про злочини глухих, німих і глухонімих, а також проваджень за участю свідків і потерпілих, що мають зазначені фізичні вади, викликають на практиці великі труднощі. Вони обумовлені не тільки особливостями психології осіб з дефектами слуху та мовлення, а й тим, що без перекладача неможливо успішне здійснення правосуддя у таких провадженнях. Через перекладача здійснюється мовний зв'язок між глухими і особами, щочують, з'ясовуються і досліджуються обставини провадження, фіксується хід судового розгляду. У зв'язку з цим велике практичне значення має вивчення процесуальних, психологічних і тактичних особливостей реалізації положень засади державної мови кримінального провадження за участю глухих, німих і глухонімих.

Слідчий у порядку, встановленому законом, вправі викликати для участі в кримінальному провадженні будь-яку особу, що розуміє жесто-мімічну або дактильну мову або володіє навичками сурдоперекладу.

Оскільки жесто-мімічна мова не вкладається ні в які форми граматики, то у глухонімих відзначається несправильна побудова фраз, неправильне вживання займенників. Жестикуляція не передає лад мови. Глухонімі не завжди розмежовують предмет і дію, предмет і ознаку. У мові жестів близькі за наочною зв'язкою поняття (наприклад, зброя, пістолет, рушниця) не диференціюються. Разом з тим смислова невизначеність жестів призводить до того, що один

жест служить для демонстрації не одного, а декількох слів, близьких за змістом, а позначити жестами кожне слово практично неможливо. У зв'язку з цим не можна вимагати від перекладача дослівного перекладу показань. Перекладачеві доводиться розшифровувати інформацію, закодовану в міміку і жести, і робити специфічний переклад словесної мови. І від того, наскільки точно переведе перекладач мову глухонімого, залежить точність показань. Зрозуміло, стилістична переробка мови міміки і жестів допускається тільки в межах виправлення неправильно побудованих фраз, усунення повторень, жаргонних слів і т. п. У ході провадження слідчих і судових дій за участю глухих, німих, глухонімих необхідно особливо ретельно дотримуватися таких правил і процедури, заснованих на психологічних закономірностях:

1) якщо підозрюваний, обвинувачений, свідок або потерпілий навчався у спеціальній школі і розуміє загально прийняті міміку і жести глухонімих, то його треба допитувати за допомогою перекладача, здатного точно передавати його думки;

2) перекладач спілкується з німим, глухим, глухонімим за допомогою міміки, жестів і дактилології. У той же час він повинен вимовляти вголос все те, що учасник процесу пояснює йому під час допиту;

3) особи, присутні при допиті глухонімого (педагог, законний представник, психолог), повинні бути попереджені про неприпустимість передачі допитуваному шляхом міміки і жестів інформації, яку той може використовувати у своїх відповідях;

4) якщо глухонімий добре читає і пише, то він може за згодою особи, що проводить досудове розслідування або суду відповідати на питання письмово;

5) якщо глухий, німий, глухонімий неписьменний, не знає загальноприйнятої жесто-мімічної і дактильної мови, то слідчий, суд має право залучити до участі в допиті осіб, які можуть тлумачити його знаки, міміку і жести (перекладачів), або запросити в якості перекладачів сурдопедагогів, сурдопсихологів, які можуть пояснити особливості мімічного словника глухонімого, смислове значення кожного індивідуального жесту.

Участь перекладача у справі викликає необхідність оцінювати і такі чинники, які впливають на повноту, точність і правильність перекладу. Зокрема, допитуючи глухих, німих, глухонімих, слідчий, суд (суддя) зобов'язані усунути всі умови, що негативно впливають на правильний переклад показань за допомогою жесто-мімічної або дактильної мови. Тому, щоб перекладач і глухонімий правильно зрозуміли один одного, в ході допиту необхідно дотримуватись таких вимог:

а) світло (природне і штучне) повинно падати на обличчя, руки підозрюваного, свідка, потерпілого і перекладача, щоб вони могли добре бачити артикуляцію, міміку і жести. Під час допиту вони не повинні палити, тримати поряд з ротом або руках сторонні предмети; б) глухонімий і перекладач повинні знаходитися один від одного на відстані одного-двох метрів, а руки їх повинні бути звернені долонями один до одного, щоб вони бачили рухи пальців. Це забезпечить точність і повного показань, отриманих за допомогою дактильної мови; в) незрозумілі слова, фрази, юридичні, медичні та інші спеціальні терміни, узагальнені поняття потрібно повторювати двічі, а якщо вони погано сприймаються, то слід написати їх, щоб грамотний глухонімий міг прочитати або замінити іншим поняттям; г) робити паузи, перерви, так як через 1,5 години переклад міміки і жестів, особливо дактильної мови, швидко втомлюється зір, загальмовуються вольові і розумові процеси, що неминуче знижує якість перекладу; д) при постановці питань глухим, німим, глухонімим слід уникати складнопідрядних і суспільних речень, причетних і дієприкметникових оборотів, структура яких не дозволяє точно і швидко переводити їх на мову міміки і жестів.

Таким чином, недостатня законодавча урегульованість питання про реалізацію принципу державної мови кримінального провадження щодо німих, глухих і глухонімих в новому КПК України створює на практиці великі труднощі. Тому законодавець повинен звернути увагу на дану прогалину в законодавстві і ліквідувати її шляхом внесення доповнень до КПК України та інших нормативно-правових актів у даній області.

Одержано 22.03.2016

УДК 340.0;340.1

Лідія Іванівна КАЛЕНІЧЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та історії держави і права

Харківського національного університету внутрішніх справ

ФОРМИ (КЛАСИФІКАЦІЯ) СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Соціальна відповідальність є багатоаспектною і різносторонньою правовою категорією. З однієї сторони, вона може виступати одним із критеріїв характеристики суспільних відносин. З іншої, — соціальна відповідальність існує на всіх рівнях взаємодії суб'єктів